ISSN 2617-5932

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ



- ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК. СЕРИЯ: ФИНАНСЫ, УЧЕТ, НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ
- ECONOMIC HERALD. SERIES: FINANCE, ACCOUNTING, TAXATION
- UNIVERSITY OF STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

Випуск 4 2020

ВИМОГИ ДО РУКОПИСУ

ПОДАННЯ МАТЕРІАЛІВ

До друку приймаються статті українською, російською та англійською мовами, що відповідають тематиці видання й містять наукові результати, не опубліковані раніше.
Матеріали подаються в роздрукованому вигляді на адресу журналу та надсилаються в електронному вигляді на e-mail: **ekonvisnik@nusta.edu.ua**

СУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ

1. Рекомендація статті до друку (для авторів без наукового ступеня) підписана фахівцем з науковим ступенем і завірена підписом та печаткою установи, яка є зовнішньою щодо Університету ДФС України, та установи, де працює автор (автори) статті.
2. Відомості про автора:
– прізвище, ім'я, по батькові (повністю) українською, російською та англійською мовами;
– посада;
– назва установи/навчального закладу;
– науковий ступінь;
– вчене звання;
– контактні телефони автора;
– e-mail;
– поштова адреса.

СТРУКТУРА ПУБЛІКАЦІЇ

Наукові статті, що подаються до журналу, повинні обов'язково містити такі неодмінні елементи:
1. Індекс УДК (на початку статті ліворуч, напівжирним шрифтом).
2. Прізвище та ініціали автора(-ів) (праворуч, напівжирним шрифтом українською мовою).
3. Науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи (повністю) (українською, російською та англійською мовами).
4. E-mail автора(-ів).
5. ORCID ID автора(-ів).
6. Назва статті українською, російською та англійською мовами.
7. Стаття: 1) формулювання мети статті (постановка завдання); 2) постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; 3) аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор. Важливо виділити невирішені частини загальної проблеми, які саме досліджуються у статті; 4) виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів; 5) висновки з цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямі.
8. Список використаних джерел та його транслітерація (References) в алфавітному порядку.
9. Анотація до статті: прізвище та ініціали автора(-ів) (українською, російською та англійською мовами) та текст анотації українською, російською та англійською мовами: мовою статті – не менш 500 знаків; англійською чи українською (якщо стаття написана не цими мовами) – не менше 1800 знаків, включаючи ключові слова.
10. Ключові слова українською, російською та англійською мовами (5–7 слів або словосполучень).

КОМП'ЮТЕРНИЙ НАБІР

Загальний обсяг статі не повинен перевищувати 15 сторінок машинописного тексту.
Стаття подається у форматі MS Word 97-2003 (*.doc) або (*.rtf); поля по 20 мм; шрифт – Times New Roman; кегель – 14; інтервал – 1,5; відступ – 1,25.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бібліографічний опис списку використаних джерел оформляється за правилами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». References - транслітерований список цих же джерел, оформляється в стилі APA (American Psychological Association Style). Транслітерацію слід здійснювати відповідно до правил, прописаних у Постанові КМУ від 27 січня 2010 р. № 55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею».

ТАБЛИЦІ, СХЕМИ, МАЛЮНКИ

1. Таблиці, схеми, малюнки повинні мати посилання за текстом, бути пронумеровані, мати заголовок (назву, підпис) та посилання на джерело.
2. Ілюстративний матеріал має бути компактним та мати чітке зображення; написи на ілюстраціях і підписи до них мають бути подані мовою статті.
3. Формули подають за допомогою вбудованого редактора формул MS Equation. Формули повинні бути пронумеровані.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АВТОРА

Відповідальність за зміст статті несе автор.
1. Автор зобов'язаний ретельно вичитати рукопис і підписати його на останній сторінці. Редакційна колегія може скорочувати й редагувати матеріал за погодженням з автором.
2. Автор підтверджує, що матеріал статті є виключно власним оригінальним дослідженням, оформлений із дотриманням правил цитування та посилань.
3. Автор підтверджує, що в матеріалах статті не містяться відомості, заборонені до опублікування.
4. Автор підтверджує, що надані до друку матеріали раніше не публікувались в інших виданнях та містять достовірну інформацію.

РОЗМІЩЕННЯ МАТЕРІАЛІВ

Повнотекстові версії номерів журналу представлені:
– на сайті УДФСУ за адресою: **www.nusta.edu.ua;**
– на сайті Наукового журналу «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» за адресою: **http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs1/index;**
– на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України за адресою: **www.irbis-nbuv.gov.ua**

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (УДФСУ)

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК ОПОДАТКУВАННЯ
ВИПУСК 4 2020

Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б»)
Наказом МОН України від 15.10.2019 р. № 1301

Засновник, видавець та виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України

Заснований у 2017 р.,
є правонаступником Наукового вісника Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)

Адреса редакції та видавця:
Україна, 08201, м. Ірпінь,
вул. Університетська, 31,
Університет ДФС України
e-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету ДФС України (протокол № 1 від 21.01.2020)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
(Серія КВ №22277-12177Р від 02.08.2016)

У разі передруку матеріалів посилання на журнал «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» обов'язкове

Виходить у міру накопичення матеріалу

© Університет ДФС України, 2020

Рецензування статей здійснено членами редакційної колегії

Відповідальний за випуск
Дружинська Н. С., к.е.н.

Над випуском працювали:
Редактор, коректор
Грабарчук М. М.
Технічне редагування та комп'ютерне верстання
Лисенко О. В.
Дизайн
Маншилін М. Ю.

Підписано до друку 14.04.2020 р.
Формат 70x108/16

Ум.-друк. арк. 9.3
Обл.-вид. арк. 9.8
Тираж 300 пр. Зам. № 857

Видавець і виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України
вул. Університетська, 31,
м. Ірпінь, Київська обл., 08201

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5104 від 20.05.2016

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

Науковий фаховий журнал

Випуск 4

Ірпінь ● УДФСУ ● 2020

ISSN 2617-5932
УДК 330(05)

Засновник, видавець: Університет державної фіскальної служби України
Заснований 2017 року, є правонаступником Наукового вісника Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)
Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)
Мови видання: українська, російська, англійська
Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22277-12177 Р від 02.08.2016
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Університету державної фіскальної служби України (протокол № 1 від 21.01.2020)
Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України (категорія Б) в галузі економічних наук наказом МОН України від 15.10.2019 № 1301

Редакційна колегія: д.е.н., професор *О. А. Шевчук* (голов. ред.), д.е.н., професор *Н. П. Мацелюх* (заст. голов. ред.); д.е.н., професор *С. В. Онишко* (заст. голов. ред.); к.е.н. *Н. С. Дружинська* (відп. секр.); д.е.н., професор *В. Л. Андрущенко*; д.е.н., професор *Я. В. Белінська*; д.е.н., професор *О. І. Береславська*; д.е.н., доцент *І. М. Боярко*; д.е.н., професор *В. Д. Залізко*; д.е.н., професор *В. Ю. Ільїн*; д.е.н., професор *Л. М. Карпенко*; д.е.н., професор *Ю. М. Коваленко*; к.е.н., с.н.с., доцент *Т. А. Коляда*; д.е.н., доцент *В. М. Краєвський*; д.е.н., професор *А. В. Лісовий*; к.е.н., доцент *В. В. Мартиненко*; д.е.н., професор *А. А. Олешко*; д.е.н., професор *В. О. Осмятченко*; д.е.н., професор *Ю. В. Пасічник*; д.е.н., професор *П. В. Пашко*; д.е.н., професор *В. В. Пилипів*; д.е.н., професор *С. П. Pinna*; д.е.н., доцент *Н. В. Стежко*; д.е.н., професор *Н. В. Ткаченко*; д.е.н., професор *К. І. Швабій*; Ph.D., Associate Professor *Dźwigoł-Barosz Mariola* (Польща); PhD, Assistant Professor *Góral Justyna* (Польща); Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. PhD. *Gozora Vladimír* (Словаччина); Ph.D. (Economics), Associate Professor *Miśkiewicz Radosław* (Польща); dr hab., Profesor *Nowak Dariusz* (Польща); Prof. Ing., PhD. *Sipko Juraj* (Словаччина).

Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування : науковий фаховий журнал / редкол. : О. А. Шевчук (голов. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – Випуск 4. – 222 с.

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам економіки.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень з питань теорії і практики фінансів, бухгалтерського обліку, оподаткування та інших напрямів економічної науки.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться науковими дослідженнями у сфері економіки.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Університету державної фіскальної служби України.

Науковим статтям, опублікованим у журналі, присвоюється індекс DOI (Digital Object Identifier) – ідентифікатор цифрового об'єкта.

Журнал розміщено в профільних міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), НБУВ.

Редакція журналу веде систематичну роботу щодо включення наукового фахового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження у світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження журналу у Scopus та Web of Science.

Адреса редакції:
вул. Університетська, 31,
м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна
E-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Під час посилання на матеріали наукового журналу «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» потрібно використовувати транслітеровану назву «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia» або «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation».

© Університет державної фіскальної
служби України, 2020

УНИВЕРСИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИСКАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК

СЕРИЯ: ФИНАНСЫ, УЧЕТ, НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ

Научный специализированный журнал

Выпуск 4

Ирпень ● УГФСУ ● 2020

ISSN 2617-5932
УДК 330(05)

Основатель, издатель: Университет государственной фискальной службы Украины

Основан в 2017 году, правопреемник Научного вестника Национального университета государственной налоговой службы Украины (экономика, право)

Продолжаемое издание (выходит по мере накопления материала)

Языки издания: украинский, русский, английский

Свидетельство о Государственной регистрации печатного средства массовой информации Серия КВ 22277-12177 Р от 02.08.2016

Рекомендовано к печати решением Ученого совета Университета государственной фискальной службы Украины (протокол № 1 от 21.01.2020)

Журнал включен в Перечень научных специализированных изданий Украины (категория Б) в отрасли экономических наук приказом МОН Украины от 15.10.2019 № 1301

Редакционная коллегия: д.э.н., профессор *О. А. Шевчук* (глав. ред.), д.э.н., профессор *Н. П. Мацелюх* (зам. глав. ред.); д.э.н., профессор *С. В. Онышко* (зам. глав. ред.); к.э.н. *Н. С. Дружинская* (отв. секр.); д.э.н., профессор *В. Л. Андрущенко*; д.э.н., профессор *Я. В. Белинська*; д.э.н., профессор *Е. И. Береславская*; д.э.н., доцент *И. Н. Боярко*; д.э.н., профессор *В. Д. Зализко*; д.э.н., профессор *В. Ю. Ильин*; д.э.н., профессор *Л. Н. Карпенко*; д.э.н., профессор *Ю. М. Коваленко*; к.э.н., с.н.с., доцент *Т. А. Коляда*; д.э.н., доцент *В. Н. Краевский*; д.э.н., профессор *А. В. Лисовый*; к.э.н., доцент *В. В. Мартыненко*; д.э.н., профессор *А. А. Олешко*; д.э.н., профессор *В. А. Осмятченко*; д.э.н., профессор *Ю. В. Пасичник*; д.э.н., профессор *П. В. Пашко*; д.э.н., профессор *В. В. Пылыпив*; д.э.н., профессор *С. П. Риппа*; д.э.н., доцент *Н. В. Стежко*; д.э.н., профессор *Н. В. Ткаченко*; д.э.н., профессор *К. И. Швабий*; Ph.D., Associate Professor *Dźwigoł-Barosz Mariola* (Польша); PhD, Assistant Professor *Góral Justyna* (Польша); Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. PhD. *Gozora Vladimír* (Словакия); Ph.D. (Economics), Associate Professor *Miśkiewicz Radosław* (Польша); dr hab., Profesor *Nowak Dariusz* (Польша); Prof. Ing., PhD. *Sipko Juraj* (Словакия).

Экономический вестник. Серия: финансы, учет, налогообложение : научный специализированный журнал / редкол. : О. А. Шевчук (глав. ред.) и др. – Ирпень : Университет государственной фискальной службы Украины, 2020. – Выпуск 4. – 222 с.

Издание вмещает научные статьи, посвященные актуальным проблемам экономики.

Научный журнал основан с целью опубликования результатов научных исследований по вопросам теории и практики финансов, бухгалтерского учета, налогообложения и других направлений экономической науки.

Для научных работников, преподавателей, аспирантов, студентов и всех, кто интересуется научными исследованиями в сфере экономики.

Размещен на открытой информационной платформе OJS Университета государственной фискальной службы Украины.

Научным статьям, опубликованным в журнале, присваивается индекс DOI (Digital Object Identifier) – идентификатор цифрового объекта.

Журнал размещен в профильных международных наукометрических базах данных, репозитариях и поисковых системах: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), НБУВ.

Редакция журнала ведет систематическую работу по включению научного издания в международные электронные библиотеки, каталоги и наукометрические базы данных с целью вхождения в мировое научное информационное пространство, повышения рейтинга журнала и индексов цитирования его авторов. Сейчас редколлегия проводит работу по вхождению журнала в Scopus и Web of Science.

Адрес редакции:
ул. Университетская, 31
г. Ирпень, Киевская обл., 08201, Украина
E-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Во время ссылки на материалы научного журнала «Экономический вестник. Серия: финансы, учет, налогообложение» нужно использовать транслитерируемое название «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia» или «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation».

© Университет государственной фискальной службы Украины, 2020

UNIVERSITY OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

ECONOMIC HERALD

SERIES: FINANCE, ACCOUNTING, TAXATION

The Scientific Professional Journal

Release 4

Irpin ● USFSU ● 2020

ISSN 2617-5932
UDC 330(05)

Founder, publisher and manufacturer: University of the State Fiscal Service of Ukraine
The scientifi c journal was founded in 2017. The journal is the successor of the journal Scientific Bulletin of the National University of State Tax Service of Ukraine (Economics, Law)
Continued edition (released with the accumulation of material)
Language of publication: Ukrainian, Russian, English
The certificate of state registration of the print mass media: KB 22277-12177 P, 02.08.2016
Recommended for printing and Internet distribution by the decision of the Academic Council of University of the SFS of Ukraine (Protocol № 1, 21.01.2020)
The journal is licensed as academic, professional journal (category B) in all economic sciences (Decree of Ministry of Education and Science of Ukraine: № 1301, issued 15.10.2019)

Editorial Board: Dr. of Economics, Professor *Oleg Shevchuk* (Editor-in-chief); Dr. of Economics, Professor *Svitlana Onyshko* (deputy Ed.); Dr. of Economics, Professor, *Nataliia Matseliukh* (deputy Ed.); Ph.D. in Economics, *Nataliia Druzhynska* (resp. secr.); Dr. of Economics, Professor *Volodymyr Andruschchenko*; Dr. of Economics, Professor, *Yanina Belinska*; Dr. of Economics, Professor *Olena Bereslavska*; Dr. of Economics, Associate Professor *Iryna Boiarko*; Dr. of Economics, Professor *Vasily Zalizko*; Dr. of Economics, Professor *Valerij Ilin*; Dr. of Economics, Professor *Lidiia Karpenko*; Dr. of Economics, Professor *Yuliia Kovalenko*; Ph.D. in Economics, Associate Professor *Tetiana Koliada*; Dr. of Economics, Associate Professor *Volodymyr Kraevsky*; Dr. of Economics, Professor *Andrii Lisovyi*; Ph.D. in Economics, Associate professor *Valentyna Martynenko*; Dr. of Economics, Professor *Anna Oleshko*; Dr. of Economics, Professor *Volodymyr Osmiatchenko*; Dr. of Economics, Professor *Yurii Pasichnyk*; Dr. of Economics, Professor *Pavlo Pashko*; Dr. of Economics, Professor *Vitalii Pylypiv*; Dr. of Economics, Professor *Serhii Rippa*; Dr. of Economics, Associate Professor *Nadiia Stezhko*; Dr. of Economics, Professor *Nataliia Tkachenko*; Dr. of Economics, Professor *Kostiantyn Shvabii*; Ph.D., Associate Professor *Dźwigoł-Barosz Mariola* (Poland); PhD., Assistant Professor *Góral Justyna* (Poland); Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. PhD. *Gozora Vladimír* (Slovakia); Ph.D. (Economics), Associate Professor *Miśkiewicz Radosław* (Poland); Dr/ hab., Profesor *Nowak Dariusz* (Poland); Prof. Ing., PhD. *Sipko Juraj* (Slovakia).

Economic herald. Series: finance, accounting, taxation : the Scientific Professional Journal / Editorial Board : O. A. Shevchuk (Editor-in-chief) and others. – Irpin : University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2020. – Release 4. – 222 p.

The publication contains scientific articles, devoted to actual problems of the economy.

The scientific journal was founded to publish the results of scientific research on the theory and practice of finance, accounting, taxation and other areas of economic science.

For researchers, lecturers, graduate students, students and everyone interested in research in the field of economics.

The scientific journal is located on the open information platform OJS of the University of the State Fiscal Service of Ukraine

DOI (digital object identifier) – the scientific articles are assigned digital object identifier.

The journal is published in international scientometric databases, repositories and search engines: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Vernadsky National Library of Ukraine.

The editorial board conducts systematic work on integration of the scientific publications in international electronic libraries, catalogs and scientometric databases in order to enter the world scientific information space, increase the rating of the journal and the citation indices of its authors. The editorial board working on the inclusion of the scientific journal in Scopus and Web of Science.

Address of the editorial board:
31, Universitetskaya str., Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08201
e-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

During the reference to the materials of the scientific journal «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation» you need to use the transliterated title «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia».

© University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2020

ЗМІСТ

Биховченко В. П.
Управління видатками державного бюджету України....13

Гордієнко Л. А.
Зарубіжний досвід фінансування соціальних
програм та особливості його впровадження в Україні....25

Ізмайлов Я. О., Осмятченко В. О., Панура Ю. В.
Вплив економічної свідомості та культури громадян
на формування податкової культури суспільства....34

Клименко Д. Б.
Фінансові інклюзії у банківській практиці....43

Коваленко Ю. М., Коваленко І. І.
Еволюційні тренди в системі інвестиційних
і пенсійних фондів в Україні....53

Кушніренко О. М., Гахович Н. Г.
Вплив технологій Індустрії 4.0
на структурні трансформації в економіці....63

Лаговський В. В., Долінський Л. Б., Корчинський В. В.
Особливості кредитно-інвестиційної діяльності
на фінансовому ринку України....74

Лантух К. О.
Бюджетне фінансування видатків на охорону здоров'я:
сучасний стан та тенденції розвитку....88

Лісовська О. О.
Теоретичні засади функціонування моделей
фінансування системи охорони здоров'я....96

Мартиненко В. В.
Оцінка впливу структури бюджетних видатків
на економічне зростання в Україні....104

Мацелюх Н. П.
Податкова реформа як спосіб трансформації
парадигми податкової діяльності держави....115

Мацук З. А.
ІТ-послуга як економічна категорія....127

Мельник О. В.
Ціннісні аспекти економічного зростання підприємств....136

Метелиця В. М., Роздимаха І. М.
Концептуальні засади сертифікації бухгалтерів агросектору....144

Онишко С. В., Дем'янчук О. І.
Стан та особливості інноватизації методів планування
в Україні на місцевому рівні....155

Параниця Н. В., Буличов О. С., Охмак О. М.
Оцінка фінансової стійкості підприємства
на основі імітаційної моделі.....166

Половинець Д. В.
Особливості обліку тимчасових будівель
та споруд у будівництві.....175

Рябчук О. Г., Гожуловський С. С.
Особливості розвитку людського капіталу
як основного фактора зростання економіки України.....182

Сторожук Т. М., Дружинська Н. С.
Готова продукція лісогосподарської діяльності, її форми та види.....193

Томчук Ю. Ю.
Методика обліку нарахувань та виплат військовослужбовцям.....204

Шевчук О. А., Шевчук О. В.
Актуалізація форм митного контролю.....212

СОДЕРЖАНИЕ

Быховченко В. П.
Управление расходами государственного бюджета Украины....13

Гордиенко Л. А.
Зарубежный опыт финансирования социальных программ и особенности его внедрения в Украине....25

Измайлов Я. А., Осмятченко В. А., Панура Ю. В.
Влияние экономического сознания и культуры граждан на формирование налоговой культуры общества....34

Клименко Д. Б.
Финансовые инклюзии в банковской практике....43

Коваленко Ю. М., Коваленко И. И.
Эволюционные тренды в системе инвестиционных и пенсионных фондов в Украине....53

Кушниренко О. Н., Гахович Н. Г.
Влияние технологий Индустрии 4.0 на структурные трансформации в экономике....63

Лаговський В. В., Долинский Л. Б., Корчинский В. В.
Особенности кредитно-инвестиционной деятельности на финансовом рынке Украины....74

Лантух К. О.
Бюджетное финансирование расходов на здравоохранение: современное состояние и тенденции развития....88

Лисовская О. О.
Теоретические основы функционирования моделей финансирования системы здравоохранения....96

Мартыненко В. В.
Оценка влияния структуры бюджетных расходов на экономический рост в Украине....104

Мацелюх Н. П.
Налоговая реформа как способ трансформации парадигмы налоговой деяльности государства....115

Мацук З. А.
IT-услуга как экономическая категория....127

Мельник О. В.
Ценностные аспекты экономического роста компаний....136

Метелица В. М., Роздымаха И. Н.
Концептуальные основы сертификации бухгалтеров агросектора....144

Онышко С. В., Демьянчук О. И.
Состояние и особенности инноватизации методов планирования в Украине на местном уровне....155

Параниця Н. В., Булычов А. С., Охмак А. М.
Оценка финансовой устойчивости предприятия
на основе имитационной модели.....166

Половинец Д. В.
Особенности учета временных зданий
и сооружений в строительстве.....175

Рябчук О. Г., Гожуловский С. С.
Особенности развития человеческого капитала
как основного фактора роста економики Украины.....182

Сторожук Т. Н., Дружинская Н. С.
Готовая продукция лесохозяйственной деятельности, ее формы и виды.....193

Томчук Ю. Ю.
Методика учета начислений и выплат военнослужащим.....204

Шевчук О. А., Шевчук О. В.
Актуализация форм таможенного контроля.....212

CONTENTS

Bykhovchenko V. P.
Expenditure management of the state budget of Ukraine....13

Gordienko L. A.
Foreign experience in financing social programs and the features of its implementation in Ukraine....25

Izmaylov Y. A., Osmyatchenko V. O., Panura Iu. V.
The impact of economic consciousness and culture of citizens on the formation of tax culture of the society....34

Klymenko D. B.
Financial inclusions in banking practice....43

Kovalenko Yu. M., Kovalenko I. I.
Evolutionary trends in the system of investment and pension funds in Ukraine....53

Kushnirenko O. M., Gakhovich N. G.
The impact of Industry 4.0 technologies on structural transformation in the economy....63

Lagovskyi V. V., Dolinskyi L. B., Korchynskyi V. V.
Credit-investment activities features in the financial market of Ukraine....74

Lantukh K. O.
Budgetary financing of health expenditure: the current situation and development trends....88

Lisovska O. O.
Theoretical basics of financial models for the health care system....96

Martynenko V. V.
Assessment of the impact of the structure of budget expenditures on economic growth in Ukraine....104

Matseliukh N. P.
Tax reform as a method way of the state tax paradigm transformation....115

Matsuk Z. A.
IT services as economic category....127

Melnyk O. V.
Valuable aspects of economic growth of enterprises....136

Metelytsya V. M., Rozdymakha I. M.
Conceptual foundations of agro sector accounting certification....144

Onyshko S. V., Demianchuk O. I.
State and features of innovations of planning methods at the local level in Ukraine....155

Paranytsia N. V., Bulychov O. S., Okhmak O. M.
Assessment of financial stability of the enterprise based on the imitation model....166

Polovynets D. V.
Peculiarities of accounting of temporary buildings
and construction in construction.....175
Riabchuk O. G., Gozhulovskiy S. S.
Specifics human capital development as the main factor
grouth of Ukraine's economy.....182
Storozhuk T. M., Druzhynska N. S.
Finished production of forestry activities, its forms and types.....193
Tomchuk Yu.
Method of account of extra charges and payments to the servicemen.....204
Shevchuk O. A., Shevchuk O. V.
Actualization of customs control forms.....212

УДК 336.76(477)
JEL Classifications: E44, G23
DOI 10.33244/2617-5932.4.2020.53-62

Ю. М. Коваленко,
д.е.н., професор
e-mail: kovalenko0202@ukr.net
ORCID ID 0000-0002-5678-3185;
І. І. Коваленко,
здобувач освіти,
Університет ДФС України
e-mail: kovalenko0497@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-4524-3175

ЕВОЛЮЦІЙНІ ТРЕНДИ В СИСТЕМІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ І ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

У статті досліджено специфічні особливості етапів становлення та розвитку системи інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ) та недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ) в Україні. Виокремлено такі етапи розвитку ІСІ та НПФ: 1) формування ринкових механізмів торгівлі цінними паперами; 2) формування ринково зорієнтованої взаємодії учасників ринку цінних паперів; 3) формування інноваційно активної взаємодії учасників ринку цінних паперів; 4) забезпечення фінансової безпеки. Виявлено основні системні проблеми у діяльності ІСІ та НПФ. Запропоновано напрями активізації діяльності вітчизняних інвестиційних і пенсійних фондів.

Ключові слова: *інститути спільного інвестування, інвестиційні фонди, пенсійні фонди, ринок цінних паперів, цінні папери, фінансові активи.*

Ю. М. Коваленко, И. И. Коваленко Эволюционные тренды в системе инвестиционных и пенсионных фондов в Украине

В статье исследованы специфические особенности этапов становления и развития системы институтов совместного инвестирования (ИСИ) и негосударственных пенсионных фондов (НПФ) в Украине. Выделены следующие этапы развития ИСИ и НПФ: 1) формирование рыночных механизмов торговли ценными бумагами; 2) формирование рыночно ориентированного взаимодействия участников рынка ценных бумаг; 3) формирование инновационно активного взаимодействия участников рынка ценных бумаг; 4) обеспечение финансовой безопасности. Выявлены основные системные проблемы в деятельности ИСИ и НПФ. Предложены направления активизации деятельности отечественных инвестиционных и пенсионных фондов.

Ключевые слова: *институты совместного инвестирования, инвестиционные фонды, рынок ценных бумаг, ценные бумаги, финансовые активы.*

© Коваленко Ю. М., Коваленко І. І., 2020

Метою статті є виокремлення етапів становлення та розвитку системи інвестиційних і пенсійних фондів, оцінювання їхніх специфічних особливостей, а також основних проблем і напрямів активізації діяльності учасників індустрії спільного інвестування.

Постановка проблеми. Визначальним чинником економічного піднесення та розвитку багатьох країн є активізація діяльності учасників ринку цінних паперів, зокрема інститутів спільного інвестування та недержавних пенсійних фондів, а також їхніх компаній з управління активами. На противагу індивідуальним інвесторам ці інституційні інвестори провадять професійну фінансову діяльність, опікуються капіталом своїх учасників, шукаючи при цьому оптимальні з точки зору прибутковості та ризику схеми розміщення акумульованого інвестиційного капіталу.

Розвиток ІСІ та НПФ в Україні упродовж останніх років залишається недостатньо динамічним, що пояснюється недоліками у їх нормативно-правовому та інформативному забезпеченні. Часто відбувається автоматична імплементація різноманітних західних методик щодо управління фінансовими інвестиціями інвестиційних інститутів без урахування сучасного етапу розвитку національної економіки. При цьому варто зважати на те, що інституційні реформи у сфері спільного інвестування розтягнуті у часі та відбуваються у певному інституційному середовищі, що також часто не береться до уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізмам та процесам спільного інвестування, участі у ньому інвестиційних і пенсійних фондів, а також їх компаній з управління активами присвячені роботи таких західних учених: П. Бернстайна, З. Боді, А. Грінспена, А. Деміргуч-Кунт, Л. Зінгалеза, Р. Колба, Р. Левіна, Р. Раджана, Т. Райса, Р. Родрігеса, Л. Росса, Дж. Сакса, Дж. Сороса, Дж. Стігліца, Ю. Фами, С. Фішера та ін. Серед українських науковців, роботи яких присвячені дослідженням цих проблем, варто виділити Л. Алексєєнко, О. Вовчак, В. Корнєєва, Д. Леонова, В. Міщенка, С. Міщенко, О. Мозгового, С. Науменкову, С. Онишко, А. Пересаду, Ю. Петруню, О. Ткача, А. Федоренка, В. Федосова, І. Школьник та інших.

Невирішені частини проблеми. Незважаючи на значний міжнародний прогрес у розробці новітніх фінансових інструментів і методів розміщення активів, ряд питань, що пов'язані з професійною діяльністю ІСІ та НПФ на ринку цінних паперів, є недостатньо вивченим українськими фахівцями та потребує подальших наукових досліджень у частині теоретико-методологічних засад і практики функціонування ІСІ, НПФ та їх компаній з управління активами (КУА) у процесі реалізації спільного інвестування та задоволення інвестиційних цілей його учасників. Зокрема, це стосується чіткого визначення ролі цих інституційних інвесторів у розбудові національного ринку цінних паперів, впровадження сучасних методів управління фінансовими інвестиціями, розширення фінансового інструментарію, що прийнятний для інвестування акумульованих активів, удосконалення інституційного забезпечення системи спільного інвестування.

Виклад основного матеріалу. Становлення фінансових установ, які провадять діяльність зі спільного інвестування, відбувалося в Україні за певними етапами. При цьому пропонована нами періодизація пояснюється кардинальними інституційними та макроекономічними змінами, що вплинули на реалізацію фінансової діяльності: тенденціями розвитку (стабільність, падіння, поступова стабілізація та зростання); нормативно-правовими (прийняття базового законодавства та підзаконних актів – спочатку інформативного характеру, а згодом прийняття базових законів і впорядкування нормативно-правової бази); контрольно-регулівними (відсутність регулювання,

обмеження щодо діяльності окремих фінансових установ, а згодом і всіх інших з боку держави та регуляторів); соціально-економічними (стабільність, зниження показників і поступове зростання).

І. Формування ринкових механізмів торгівлі цінними паперами (1988–1995 рр.). Першим нормативним актом, що регламентував діяльність перших ІСІ, зокрема інвестиційних фондів і компаній, став Указ Президента України від 19.02.1994, який затвердив Положення про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії [11]. Метою їх заснування було сприяння сертифікатній приватизації, а основною функцією – акумуляція приватизаційних майнових сертифікатів (далі – ПМС) громадян України, з наступним їх інвестуванням у цінні папери інших емітентів з метою формування та управління сукупним портфелем цих інструментів. Крім інвестиційних фондів і компаній, до приватизації державного майна було залучено довірчі товариства, банки та торговців (табл. 1), які у підсумку акумулювали близько 28,5 млн ПМС (63 % їх кількості). Більшу частку ПМС акумулювали інвестиційні фонди та компанії – 19,5 млн ПМС (42,6 % виданих) і довірчі товариства – 7,8 млн (17 %). При цьому найбільші вкладення були зроблені ними 1996 р. – 13,8 млн ПМС (49,66 % загального обсягу інвестування) та 1997 р. – 7 млн ПМС (23,35 %) [10, с. 698].

Таблиця 1

Видача ліцензій (дозволів) Фондом державного майна України на діяльність з приватизаційними паперами у 1994–1995 рр.

Вид ліцензії (дозволу)	1994	1995	Усього
Довірчим товариствам на здійснення представницької діяльності з приватизаційними паперами	264	102	366
Інвестиційним фондам та компаніям на здійснення комерційної діяльності з приватизаційними паперами	68	184	252
Фінансовим посередникам (торговцям) на здійснення посередницької діяльності з приватизаційними паперами	24	7	31
Комерційним банкам на здійснення посередницької діяльності з приватизаційними паперами	–	22	22

Джерело: складено на основі [8, с. 44].

Основні перешкоди діяльності інвестиційних фондів і компаній того часу полягали у: 1) дещо запізнілій появі Положення про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії; 2) придбанні великої кількості дрібних пакетів акцій; 3) обмеженому виборі привабливих об'єктів фінансового інвестування, низькій ліквідності більшості акцій і відсутності досвіду корпоративного управління; 4) формуванні інвестиційних портфелів без дотримування певної спеціалізації; 5) переважанні закритих інвестиційних фондів.

На відміну від українських структур, призначенням польських інвестиційних фондів як акціонерів було збільшення вартості акцій підприємств (починаючи з 1993 р.), а згодом – перетворення на венчурні або холдингові компанії. Було створено 15 національних інвестиційних фондів, які володіли 60 % капіталу 512 задіяних у програмі підприємств. Найбільшу частку – 33 % капіталу кожного з підприємств було передано одному з фондів, 27 % розподілено між рештою фондів, 15 % передано працівникам цього підприємства, а 25 % залишилось у розпорядженні держави. У результаті такого поділу кожний національний інвестиційний фонд одержав контрольні пакети акцій у 33–35 підприємствах

і менші (розміром близько 1,93 %) – у 477–479 підприємствах [2]. Кожний дорослий поляк набув можливості за символічну ціну придбати сертифікат і конвертувати його в акції цих фондів, що перешкодило розпорошенню акцій серед населення і фінансових інститутів.

Щодо реформування пенсійного забезпечення, то 1993 р. Верховною Радою України було прийнято Концепцію соціального забезпечення населення України, де передбачалося введення добровільного особистого страхування через, власне, пенсійні фонди. Проте через відсутність відповідної нормативно-правової бази останні також займалися спекулятивними операціями подібно іншим фінансовим інститутам. 1995 р. Верховною Радою України було прийнято Постанову № 491/95-ВР про заборону фондам залучати кошти громадян, проте вони мали виконати всі взяті на себе попередні зобов'язання, що призвело до банкрутства більшості з них.

У цілому період 1988–1995 рр. відзначився: початком приватизації державних підприємств; рідкістю та нестійкістю фінансових установ; масовою появою псевдоринкових структур; екстремальними ризиками; порушенням прав інвесторів; гіперінфляцією; обмеженою кількістю фінансових інструментів і їх низькою ліквідністю тощо.

II. Формування ринково зорієнтованої взаємодії учасників ринку цінних паперів (1996–1999 рр.). У цей період інвестиційні фонди та компанії (поряд з довірчими товариствами) набули найбільшого розвитку: їхня кількість зросла за 1995–1998 рр. з 92 до 329. Проте з 1998 р. показники діяльності фондів і компаній почали знижуватись, що було пов'язано напряму із завершенням сертифікатної приватизації та закінченням термінів існування більшості фондів. На початок 2000-х рр. на ринку цінних паперів перебували в обігу інвестиційні сертифікати 234 закритих фондів (93 %), і лише 18 установ функціонували у вигляді відкритих інвестиційних та взаємних фондів, 5 інституційних інвесторів перебували на стадії перетворення із закритих у відкриті фонди.

Щодо недержавних пенсійних фондів, то їхнє становлення та подальший розвиток забезпечувалось указами Президента № 291/98 і № 401/98, постановами Кабінету Міністрів України від 04.06.1998 № 794 і 29.01.1999 № 111, а згодом за участі американської компанії PADCO було створено робочу групу з підготовки пенсійної реформи. Незважаючи на номінальне функціонування українських пенсійних фондів, починаючи з 1995 р., більшість з них припинила свою діяльність або призупинила своє функціонування як таких. 1996 р. Асоціація недержавних пенсійних фондів налічувала лише 15 фондів [9, с. 147].

У цілому визначальними рисами періоду стали: набуття досвіду у сфері ведення фінансової та страхової діяльності; зростання активів фінансових установ і власності у фінансових пірамідах; реалізація циклу динаміки (зростання активів фінансового сектору у 1996–1997 рр. – фінансова криза 1998 р. – перехід до зростання до 2000 р.).

III. Формування інноваційно активної взаємодії учасників ринку цінних паперів (2000 р. – перша половина 2008 р.). Період з 2000 р. став визначальним для розвитку в Україні інвестиційних і пенсійних фондів, що було пов'язано зі змінами в інституційному забезпеченні їхнього функціонування: а) прийняття законів України від 12.07.2001 № 1057-IV «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг», від 23.02.2006 № 3480-IV «Про цінні папери та фондовий ринок», від 15.03.2001 № 2299-III «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», від 09.07.2003 №1057-IV «Про недержавне пенсійне забезпечення»; б) створення 2002 р. спеціалізованого регулятора – Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг.

З урахуванням усіх недоліків Положення про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії, а також діяльності останніх Законом України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» інститут спільного інвестування було вже визначено як «корпоративний інвестиційний фонд або пайовий інвестиційний фонд, який провадить діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку від вкладання їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість» [13]. Отже, з одного боку, ІСІ став емітентом, який випускає власні цінні папери (акції або інвестиційні сертифікати), а з іншого – інвестором, який розміщує акумульовані фінансові ресурси у цінні папери інших емітентів, корпоративні права або нерухомість. Основна відмінність нових ІСІ – набуття можливості працювати з грошовими коштами, а не приватизаційними паперами.

ІСІ активно почали розвиватися з 2006 р. (рис. 1), що було обумовлено високими темпами розвитку ринку цінних паперів. Упродовж 2007 р. вартість їхніх активів зросла практично вдвічі й на початок 2008 р. становила близько 6 % до ВВП. Кількість компаній з управління активами (далі – КУА) зросла на 46,5 % і становила 334, що відповідає європейським країнам. За 2006–2008 рр. кількість ІСІ, у свою чергу, зросла на 61 % – з 519 до 834. Середня кількість ІСІ на одну КУА зросла з 2,3 до 2,5, а вартість активів в управлінні однієї КУА – на 69,4 %. За типами фондів найкращі показники продемонстрували відкриті ІСІ, загальна вартість активів яких зросла на 821,9 %, а інтервальних – на 679,9 %. Щодо венчурних фондів, то їхні активи зросли на 131,1 %. Вони є найбільш розповсюдженими на українському ринку спільного інвестування, хоча частка цих ІСІ і зменшилася з 92,0 до 89,8 %. У цілому ж, незважаючи на вражаючі показники розвитку ІСІ, їх послугами, навіть за умов зростання добробуту, користувалося менше 1 % домогосподарств.

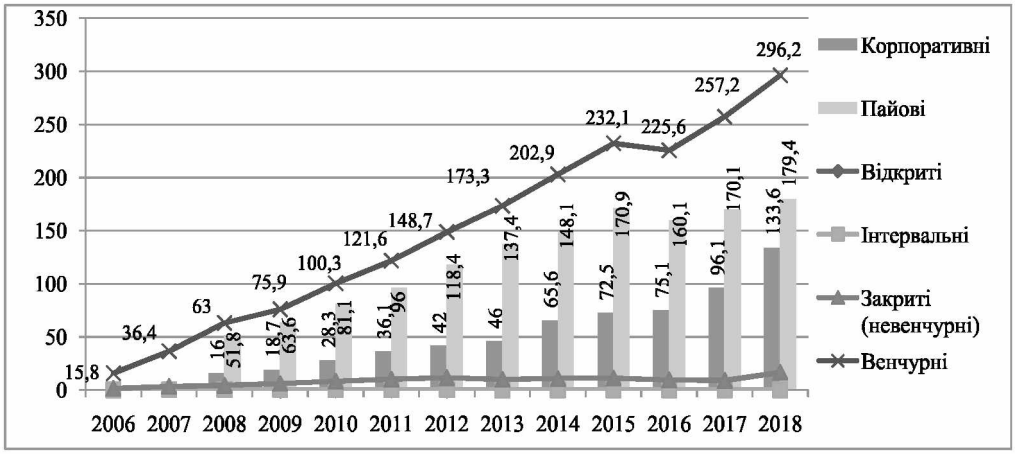


Рис. 1. Динаміка сукупних активів ІСІ в Україні у 2006–2018 рр., млрд грн
Джерело: побудовано на основі [5].

Недержавні пенсійні фонди (далі – НПФ) продемонстрували позитивні тренди за усіма напрямами діяльності (рис. 2). Їхня кількість на початок 2008 р. досягла 96, що більше на 21,5 % порівняно з 2006 р. Чиста вартість пенсійних активів у системі НПЗ збільшилася

у 2,2 раза. Загальна кількість вкладників НПФ на початок 2008 р. становила 42,3 тис. осіб. Надходження пенсійних внесків збільшилося більш ніж удвічі. Найбільш високими темпами зростали внески у відкриті фонди, а найнижчою була динаміка у корпоративних НПФ. Пенсійні виплати 2007 р. становили 9 млн грн (+130 %). Відносні ж показники залишалися надто невтішними: активи НПФ у загальній грошовій масі становили 0,1 %, а кількість учасників системи НПЗ – лише 0,6 % населення України [1].

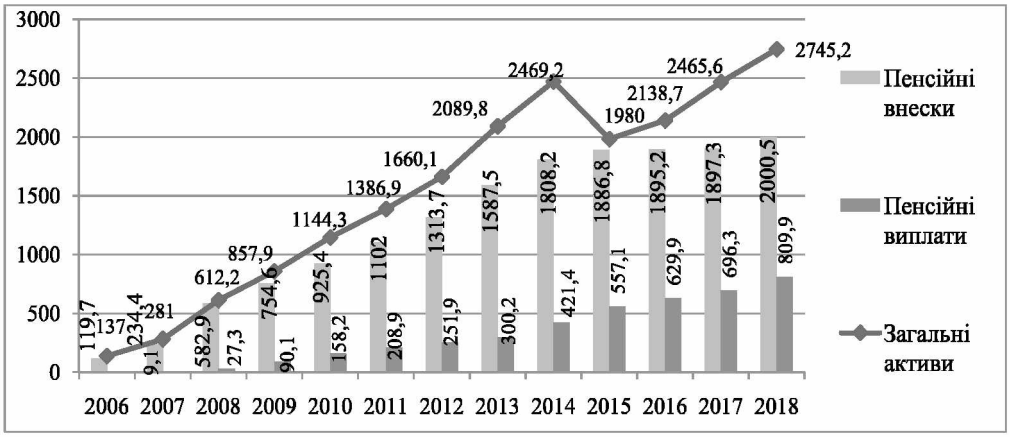


Рис. 2. Динаміка показників розвитку НПФ в Україні у 2006–2018 рр., млн грн
Джерело: побудовано на основі [6].

Період з 2000 р. по першу половину 2008 р. характеризувався у цілому: зростанням реінвестування та капіталізації компаній; подоланням негативних наслідків приватизації; визнанням України країною з ринковою економікою та виключення з чорного списку FATF; поширенням світової фінансово-економічної кризи, що загострила проблеми національної системи спільного інвестування.

IV. Гарантування фінансової безпеки (друга половина 2008 р. дотепер). Визначальною подією для системи спільного інвестування стало прийняття нового Закону України від 05.07.12 № 5080-VI «Про інститути спільного інвестування» [12], що було спричинено прийняттям дещо раніше Закону України «Про акціонерні товариства». Сам закон спрямований на забезпечення ефективного залучення та розміщення фінансових активів, розширення різновидів ІСІ на українському ринку цінних паперів.

Діяльність ІСІ та НПФ у цей період відзначається позитивними тенденціями. Так, загальна вартість активів ІСІ за 2008–2018 рр. зросла у 4,54 раза (рис. 1), а НПФ – у 4,48 раза (рис. 2), що свідчить про зростання довіри до цих фінансових установ. Серед типів та видів ІСІ суттєво активізувалася діяльність і збільшились активи закритих невенчурних (+383,7 %) і венчурних (+470,2 %) фондів на противагу відкритим (–290 %) та інтервальних (–400 %). Активи недиверсифікованих фондів 2018 р. перевищують диверсифіковані у 3 378,5 раза. Як показує аналіз, найбільших збитків зазнають ІСІ з агресивними стратегіями.

У структурі активів ІСІ 2018 р. переважала дебіторська заборгованість, інші – інвестиції та об'єкти нерухомості (92,1 %). Це можна пояснити тим, що частка венчурних

фондів у загальних активах ІСІ становила 95 %, а структура їх портфеля істотно впливає на структуру самого зведеного портфеля. Досить низькими залишаються вкладення венчурних фондів в акції (5,74 %), облігації підприємств (2,67 %), державні цінні папери (0,1 %). Щодо невенчурних фондів, то у них вкладення в цінні папери є більшими: акції – 8,07 %, державні цінні папери – 2,9 %.

Серед НПФ знижується кількість відкритих фондів. Натомість за 2008–2018 рр. зріс обсяг пенсійних внесків – у 3,4 раза, виплат – у 29,7 разів. На відміну від ІСІ, в пенсійних активах переважають грошові кошти, розміщені на депозитних банківських рахунках (35,9 %), цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (46 %), облігації українських підприємств (10,9 %).

Серед основних проблем, що з ними стикаються учасники спільного інвестування, зокрема ІСІ та НПФ, можна виділити такі: 1) незначні обсяги залучення фінансових ресурсів для інвестування; 2) низька активність щодо реалізації інноваційних проєктів через венчурні фонди; 3) низький рівень фінансової довіри з боку потенційних учасників та інвесторів; 4) дефіцит привабливого інвестиційного інструментарію; 5) недостатні податкові стимули для розвитку спільного інвестування; 6) призупинення пенсійної реформи у частині запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи та персоніфікованого обліку її учасників; 7) недостатня інформаційна прозорість діяльності ІСІ, НПФ і КУА.

Основні напрями подальшого розвитку системи спільного інвестування визначено у Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року [4]. Як додаток до зазначеного, пропонуємо:

– запровадити емісію державних цінних паперів з різними вбудованими опціонами, зокрема опціонами захисту від інфляції, зміни обмінного курсу;

– сприяти появі нових ліквідних інструментів, передусім у ході IPO;

– розширити нормативно-правову базу та створити умови для розвитку строкового ринку;

– прийняти закони України «Про сек'юритизацію» та «Про похідні фінансові інструменти»;

– запровадити податкове стимулювання вкладень у довгі активи, пріоритетні види економічної діяльності і регіони;

– ввести корпоративні інвестиційні та пенсійні плани, індивідуальні пенсійні рахунки під податкові пільги;

– захистити інтереси осіб, які залучені до спільного інвестування, створити необхідні фонди гарантування;

– використовувати маркетинговий підхід до клієнтів різних фінансових установ, створити єдину інформаційну базу даних з вивченням потенційного споживача інвестиційних і пенсійних послуг;

– зняти деякі обмеження на розміщення активів ІСІ та НПФ;

– запровадити державно-приватне партнерство у сфері спільного інвестування.

Висновки. Системний аналіз формування та функціонування вітчизняних інвестиційних і пенсійних фондів проілюстрував хаотичність трансформаційних процесів, що обумовлені траєкторією попереднього розвитку. Становлення диверсифікованого фінансового сектору відбулось у 1988–1995 рр. з випереджальним розвитком банків. Позитивні зрушення в економічних процесах України стали відбуватися з 2000 р.,

що привело до розвитку інших фінансових установ і збільшення активів, зокрема інвестиційних та пенсійних фондів. На сучасному етапі ці фонди є прямими конкурентами банківських установ у боротьбі за фінансові ресурси вкладників. Розміщення коштів у фонди для інвесторів має підвищений ризик, однак і потенційно більшу прибутковість. Основною умовою їхнього подальшого розвитку є проведення повноцінної пенсійної реформи із запровадженням другого рівня. Розв'язання проблем подальшого розвитку системи спільного інвестування передбачає інституціалізацію фінансових процесів і підвищення інституційної довіри до пенсійних та інвестиційних фондів у цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. До питання удосконалення інституційних основ небанківського сегмента фінансового ринку України. URL: http://old.niss.gov.ua/Monitor/oktober08/6.htm

2. Інституційні засади формування економічної системи України: теорія і практика / за ред. З. Ватаманюка. Львів: «Новий світ-2000», 2005. 648 с.

3. Коваленко Ю. М. Формування інституційних передумов розвитку фінансового сектора економіки України. *Економіка України.* 2011. № 7. С.49–60.

4. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: Постанова Правління НБУ: від 18.06.2015 № 391. URL: https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266

5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: http://www.nssmc.gov.ua

6. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: http://www.dfp.gov.ua

7. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції: кол. монографія у 2-х т. Т. 2 / за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко. К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2014. Т. 2. 784 с.

8. Мозговий О. М. Фондовий ринок України. *Фінанси України.* 1996. № 5. С. 42–56.

9. Партин Г. О., Тивончук О. І. Пенсійні фонди як учасники фінансового ринку. *Фінанси України.* 2002. № 9. С. 143–149.

10. Пересада А. А., Коваленко Ю. М. Фінансові інвестиції: підручник. К.: КНЕУ, 2006. 728 с.

11. Положення про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії: Указ Президента України: від 19.02.1994 № 55/94. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55/94

12. Про інститути спільного інвестування: Закон України: від 05.07.2012 № 5080-VI. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5080-17

13. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): Закон України: від 15.03.2001 № 2299-III. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2299-14

14. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України: від 09.07.2003 № 1057-IV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1057-15

15. Фінанси інституційних секторів економіки: кол. монографія / за ред. Т. І. Єфименко, М. М. Єрмошенка. Київ: ДННУ «Академія фінансового управління»; Національна академія управління, 2014. 584 с.

REFERENCES

1. Do pytannia udoskonalennia instytutsiinykh osnov nebankivskoho sehmenta finansovoho rynku Ukrainy [On the issue of improving the institutional foundations of the non-banking segment of the Ukrainian financial market]. URL: http://old.niss.gov.ua/Monitor/oktober 08/6.htm

2. Vatamanyuk, Z. (Ed.). (2005). Instytutsiini zasady formuvannia ekonomichnoi systemy Ukrainy: teoriia i praktyka [Institutional Foundations of Forming the Economic System of Ukraine: Theory and Practice]. Novyi svit-2000, Lviv [in Ukrainian].

3. Kovalenko, Yu. (2011). Formuvannia instytutsiinykh peredumov rozvytku finansovoho sektora ekonomiky Ukrainy [Formation of institutional preconditions for development of the financial sector of the Ukrainian economy]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine,* 7, 49–60 [in Ukrainian].

4. Kompleksna prohrama rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2020 roku [Comprehensive Program for Development of the Financial Sector of Ukraine until 2020]. № 391 (June 18, 2015).

5. Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku [National Securities and Stock Market Commission]. URL: http://www.nssmc.gov.ua

6. Natsionalna komisiia, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuvannia u sferi rynkiv finansovykh posluh [National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets]. URL: http://www.dfp.gov.ua

7. Shlapak, O. V. and Yefymenko, T. I. (Eds.). (2014). Modernizatsiia finansovoi systemy Ukrainy v protsesi yevrointehratsii [Modernization of Ukraine's financial system in the process of European integration] (Vol. 2). DNNU «Akademiia finansovoho upravlinnia», Kyiv [in Ukrainian].

8. Mozghovyi, O. M. (1996). Fondovyi rynok Ukrainy [The stock market of Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine,* 5, 42–56 [in Ukrainian].

9. Partyn, H. O.and Tyvonchuk, O. I. (2002). Pensiini fondy yak uchasnyky finansovoho rynku [Pension funds as participants of the financial market]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine,* 9, 143–149 [in Ukrainian].

10. Peresada, A. A. and Kovalenko, Yu. M. (2006), Finansovi investytsii [Financial investments], KNEU, Kyiv [in Ukrainian].

11. Polozhennia pro investytsiini fondy ta investytsiini kompanii [Regulations on investment funds and investment companies]. № 55/94 (February 19, 1994).

12. Pro instytuty spilnoho investuvannia [On Joint Venture Institutions]. № 5080-VI (July 5, 2012).

13. Pro instytuty spilnoho investuvannia (paiovi ta korporatyvni investytsiini fondy) [On Joint Venture Institutions (Mutual and Corporate Investment Funds)]. № 2299-III (March 15, 2001).

14. Pro nederzhavne pensiine zabezpechennia [On non-state pension insurance]. № 1057-IV (Jule 09, 2003).

15. Yefymenko, T. I. and Yermoshenko, M. M. (Eds.). (2014). Finansy instytutsiinykh sektoriv ekonomiky [Finance of institutional sectors of the economy]. DNNU «Akademiia finansovoho upravlinnia», Natsionalna akademiia upravlinnia, Kyiv [in Ukrainian].

Kovalenko Yulia M., D. Sc (Economics), Professor, University of the State Fiscal Service of Ukraine

Kovalenko Irina I., educational seeker, University of the State Fiscal Service of Ukraine

Evolutionary trends in the system of investment and pension funds in Ukraine

The development of co-investment institutions and non-state pension funds in Ukraine remains not dynamic enough, which is explained by the shortcomings in their legal and informative provision. However, it should be borne in mind that institutional reforms in the field of co-investment are stretched over time and occur in a particular institutional environment, which is often not taken into account. The purpose of the article is to identify the stages of formation and development of investment and pension funds, assessing their specific features, as well as the main problems and areas of activation of the activities of participants in the joint venture industry. The article is based on general scientific methods of cognition, i.e. the analysis and synthesis, functional and system analysis, induction and deduction, historical and logical method, system-structural method, the method of analogy, quantitative and qualitative comparison, graphic, economic and statistical methods of information collection and processing, in particular, sample inquiries, groupings, statistical comparisons of absolute and relative values, the method of logic generalization. The specific features of the stages of formation and development of joint investment institutions and non-state pension funds in Ukraine are investigated in the article. The following stages of development of investment and pension funds are distinguished: 1) formation of market mechanisms of trading in securities; 2) formation of market-oriented interaction of securities market participants; 3) formation of innovatively active interaction of securities market participants; 4) financial security. The main systematic problems in the activity of such funds are revealed. The directions of activation of activity of domestic investment and pension funds are offered. At the present stage, investment and pension funds are direct competitors of banking institutions in the struggle for financial resources of depositors. The main condition for their further development in Ukraine is full pension reform with the introduction of the second level. Financial policy is devoid of pragmaticity, since it focuses mainly on general wellness measures, which are aimed primarily at improving the legal framework and partly the governance structure. Addressing the issues of further development of joint ventures involves institutionalizing financial processes and increasing institutional confidence in pension and investment funds in general.

Key words: *co-investment institutions, investment funds, pension funds, securities market, securities, financial assets.*

Стаття надійшла до редакції 14 січня 2020 року